

Bijlage VMBO-GL en TL
2009

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

Twee koninginnen

bron 1

Koningin Juliana (1948)

bron 2

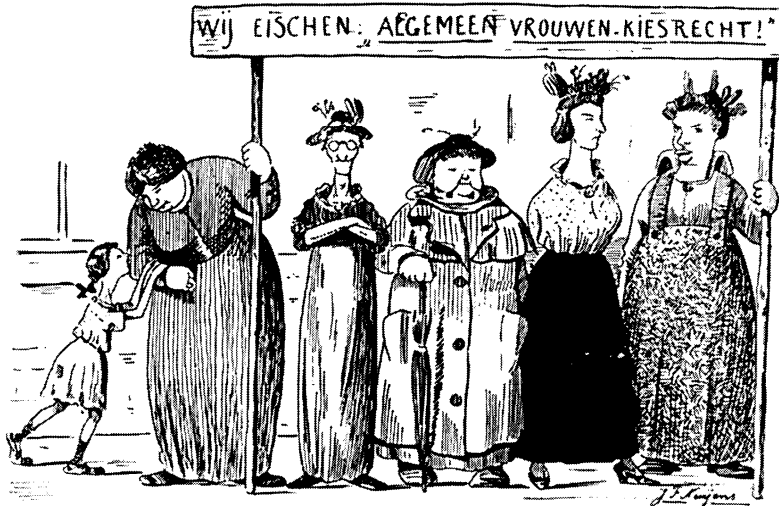
Koningin Beatrix (1980)

bron 3

Een tekening over vrouwenkiesrecht in een katholiek tijdschrift (1916)

De dochter zegt tegen haar moeder: "Moeder, of u dadelijk thuiskomt! Pietje is van de trap gevallen en de dokter zegt dat hij een hersenschudding heeft".
De moeder antwoordt: "Over twee uur word ik afgelost. Dan kom ik dadelijk thuis, hoor! Mijn plicht hier gaat voor alles!"

Toelichting

Op het spandoek staat de tekst: 'Wij eisen algemeen vrouwenkiesrecht'.

Vier affiches van radio-omroepverenigingen (rond 1930)

bron 4

Wordt lid van den K.R.O.
(KRO = Katholieke Radio Omroep)

bron 5

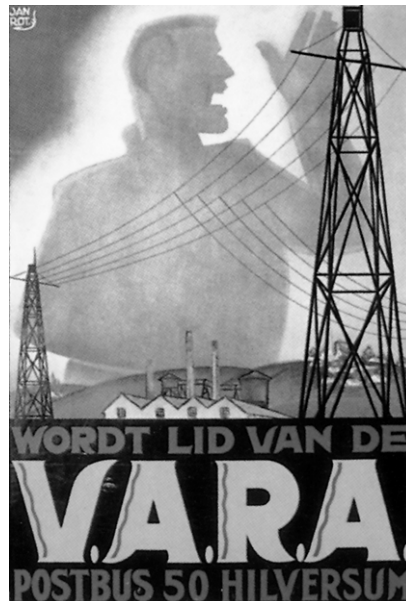
NCRV (mijn schild ende betrouwen)
Ned. Chr. Radio Ver. De omroep
met den bijbel
(NCRV = Nederlandse Christelijke
Radio Vereniging)

bron 6

A.V.R.O. Zijt gij reeds
luistervink?
(AVRO = Algemene Vereniging
Radio Omroep)

bron 7

Wordt lid van de V.A.R.A.
Postbus 50 Hilversum
(VARA = Vereniging van Arbeiders
Radio Amateurs)

bron 8
verkiezingsposter

Toelichting
Op de poster staat de tekst: De vrouw die nadenkt, stemt óók NSB.

bron 9
Dienstbodes met strijkplank in de tuin (1910)

bron 10
actiebijeenkomst

Toelichting
Op het bord staat de tekst: Met Dolle Mina meer mans.

bron 11
verkiezingen

bron 12

De grondwet in eenvoudig Nederlands: artikel 15 uitgelegd

- 1 De overheid mag burgers alleen opsluiten als dit mag volgens de wet. In de wet kan ook staan dat iemand anders hierover regels mag maken.
- 2 Als de overheid een burger heeft laten opsluiten, beslist de rechter of die burger moet worden vrijgelaten of niet.
- 3 Als de overheid iemand heeft opgesloten, moet er een rechtszaak komen. De rechtszaak moet zo snel mogelijk beginnen.
- 4 De overheid kan - als dat nodig is - beslissen dat gevangenen sommige grondrechten niet kunnen gebruiken.

bron 13

In een landelijke krant stond het volgende bericht naar aanleiding van een uitspraak van prinses Máxima over het ontbreken van de Nederlandse identiteit (2007).

De voorzitter van de Oranjabond had zich geërgerd aan prinses Máxima. Volgens hem maakte zij een vergissing door tijdens een toespraak openlijk te twifelen aan het bestaan van de Nederlandse identiteit. Volgens ons staatsrecht had de voorzitter zijn kritiek niet moeten richten tot Máxima, maar tot premier Balkenende.

Hieronder staan vier krantenartikelen over de geschiedenis van de Nederlandse staatsinrichting.

bron 14

Vrouwen doen mee!

De ontwikkeling van de Nederlandse parlementaire democratie gaat vanaf vandaag een nieuwe fase in! Nadat eerder mannen het algemeen kiesrecht hebben gekregen, is het voortaan ook voor vrouwen mogelijk om te kiezen en gekozen te worden.

bron 15

Nederlanders willen meer invloed!

Van de Nederlandse bevolking wil 65 procent vaker een referendum over het landelijk beleid. Bovendien vindt een groot deel van de bevolking dat er een referendum moet komen over een nieuw Europees verdrag en dat de minister-president rechtstreeks moet worden gekozen.

bron 16

Eindelijk een grondwet!

De Staten-Generaal is in twee Kamers gesplitst. De leden van de Eerste Kamer worden door de koning aangewezen. De leden van de Tweede Kamer worden door de Provinciale Staten gekozen.

bron 17

Koning toch akkoord!

Ondanks eerdere berichten dat de koning niets wilde weten van een beperking van zijn macht ten gunste van de volksvertegenwoordiging, is hij toch van gedachten veranderd! Er komt een nieuwe grondwet, waarbij zijn macht zal worden aangepast en rijke burgers kunnen gaan stemmen voor de Tweede Kamer.

Historisch overzicht vanaf 1900

Drie bronnen uit de Eerste Wereldoorlog

bron 18

Brits affiche (1916)

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: Wie is afwezig? Ben jij dat?

bron 19

Italiaans affiche (1915)

Toelichting

Onder het affiche staat de tekst: Altijd voorwaarts!!

bron 20

Duits affiche (1915), waarin reclame wordt gemaakt voor wijn

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: De Duitse champagne van onze grote tijd.

bron 21

Een kaart van Europa

bron 22

Nederlandse relaties met de Sovjetunie tussen 1918 en 1942

De Nederlandse regering was volstrekt niet bereid tot diplomatieke erkenning van de nieuwe Russische regering. De Nederlandse ambassadeur werd in 1918 teruggedroepen en dat beschouwde de Nederlandse regering tevens als het einde van haar relaties met Rusland. Het zou tot 1942 duren, voordat de Nederlandse regering de Sovjetunie formeel erkende en de diplomatieke relaties met dit land na vijftig jaar herstelde.

Hieronder staan vier bronnen met kenmerken van het stalinisme.

bron 23

Schrijven in de Sovjetunie

De communistische stijl werd als het ware Ruslands nationale stijl. Een journalist mocht niet over de misstanden van het communisme schrijven.

bron 24

Een (afgedwongen) bekentenis van een verdachte

Ik moet ook zeggen dat wij in 1932 maatregelen namen om de pest te verspreiden onder varkens. Dat had een hoge sterfte onder de varkens tot gevolg. Verder veroorzaakten wij in 1936 een grote uitbarsting van bloedarmoede onder de paarden in Wit-Rusland.

bron 25

Een toespraak in een vergadering

Alles dankzij U, o grote opvoeder, Stalin. Alles behoort u toe, leider van ons grootse land. En als de vrouw van wie ik houd mij mijn eerste kind zal schenken, zal het eerste woord dat het kind spreekt zijn: Stalin.

bron 26

Werken in de Sovjetunie

Hoe hongeriger we waren, hoe slechter we werkten. En hoe slechter we werkten, hoe minder we te eten kregen en hoe hongeriger we werden. Het was heel moeilijk om in leven te blijven.

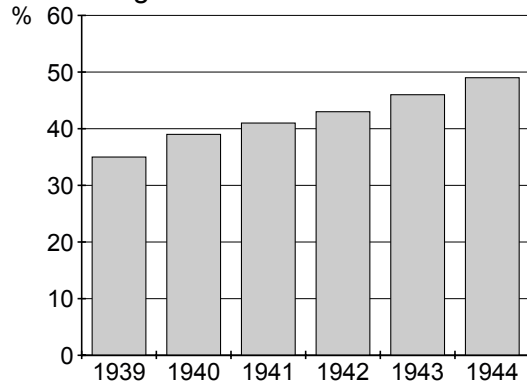
bron 27

De Duitse minister van Binnenlandse Zaken schreef in 1934 aan alle ambtenaren het volgende:

Nu het hele bestuur nationaal-socialistisch is geworden en alle andere partijen zijn verdwenen, is het vanzelfsprekend dat de Hitlergroet door alle ambtenaren als de Duitse groet wordt gebruikt. Zij moeten elkaar op het werk en daarbuiten groeten door het opheffen van de rechterarm.

bron 28

Percentage buitenshuis werkende vrouwen in Duitsland (tussen 1939 en 1944)

bron 29

Een belangrijke gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog

In de ochtend van 7 december 1941 vielen de Japanners de basis aan. Dat deden ze met 190 vliegtuigen. Die werden later gevolgd door een tweede golf van 170 vliegtuigen. Er werden achttien schepen tot zinken gebracht of zwaar beschadigd en rond de 250 vliegtuigen uitgeschakeld. Er vielen meer dan 2300 doden en bijna 1200 gewonden.

bron 30

Heldenontvangst voor de bemanning van het vliegtuig Enola Gay (1945)

Toelichting

Op het bord staat: Bemanningsleden van 'Enola Gay' - B-29 - die de atoombom op Hiroshima liet vallen.

bron 31

Over Soekarno

Vóór de Tweede Wereldoorlog werkte ik als bestuursambtenaar in Nederlands-Indië. Ik was er zeker van dat ik contact met Soekarno zou krijgen en vroeg mijn baas wat ik dan zou moeten doen. De beslissing van mijn baas was, dat we ingenieur Soekarno niet moesten stimuleren op bezoek te komen, maar als hij een bezoek zou aanvragen, mochten we dat niet weigeren. Dat was toen helemaal niet zo vanzelfsprekend. Veel Nederlanders weigerden contact met hem. Na de Tweede Wereldoorlog was deze groep nog veel groter.

bron 32

Behandeling van Indonesië-weigeraars (1946)

Ik werd als dienstweigeraar gevangengezet en nog dezelfde middag overgebracht naar een kamp in Harderwijk. Daar zaten al een stuk of zestig Indonesië-weigeraars. Na zeven dagen werd ons verteld dat we de volgende dag naar Indonesië zouden vertrekken. Wij wilden natuurlijk niet. Toch ben ik de boot maar opgegaan. Ik zou er anders met geweld opgeslagen zijn. Ik had geen keus. Wij zaten op de boot apart van de rest van de dienstplichtigen. In Indonesië werden we gevangengezet.

bron 33

De Nederlandse oud-minister van Buitenlandse Zaken Luns over het niet ingrijpen bij de opstand in Hongarije:

Het Westen heeft niets kunnen doen toen de dramatische oproepen om hulp in 1956 uit Hongarije klonken. Door deze oproepen werd duidelijk dat de Russische legers de Hongaarse opstand neersloegen. Men heeft mij wel eens gevraagd of het vrije Westen toen niet gefaald heeft. Mijn standpunt is altijd geweest dat het Westen niet gefaald heeft. Het Westen kón niets doen.

bron 34

Tekening met als titel Vrede (1978)

Toelichting

De tekenaar heeft oude Egyptische figuren gebruikt om enkele hoofdrolspelers in het Midden-Oostenconflict uit te beelden. Afgebeeld zijn (van links naar rechts) een Egyptenaar (A), een Israëli (B) en een Amerikaan (C).

bron 35

Affiche van een actiecomité

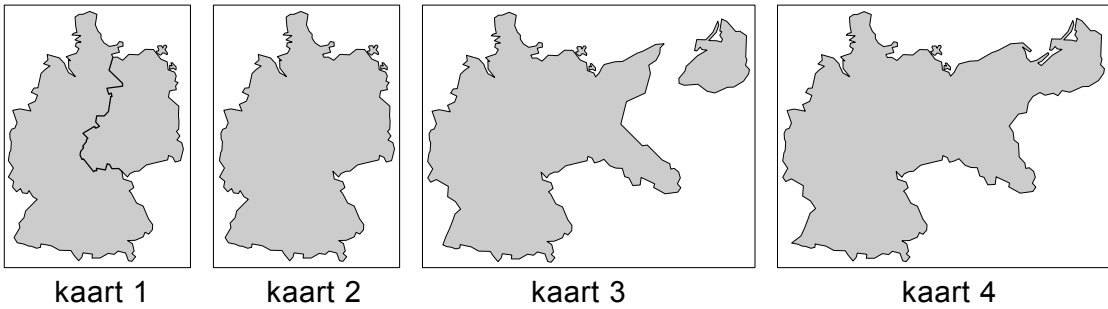

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 25 jaar Israël, 25 jaar onderdrukking Palestijnen

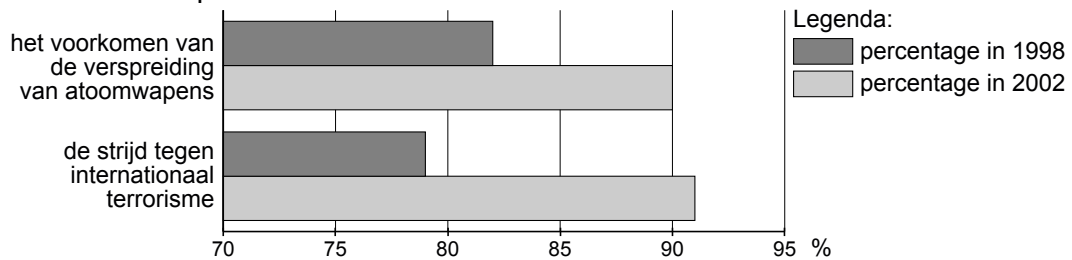
bron 36

Vier kaarten van Duitsland

bron 37

De bron geeft aan wat Amerikaanse burgers belangrijk vinden in de Amerikaanse politiek.

bron 38

Hieronder staan acht Europese munten.

munt 1
Duitse Mark

munt 2
Euro

munt 3
Britse Pond

munt 4
Roemeense Leu

munt 5
Noorse Kroon

munt 6
Italiaanse Lire

munt 7
Zwitserse Frank

munt 8
Gulden

bron 39

De spoorhefbrug in Rotterdam

